

Posudek bakalářské práce Kláry Prchlíkové: Neverbální komunikace mužů a žen

Práce Kláry Prchlíkové se zabývá dnes velmi populární genderovou tematikou. Ještě před četbou textu se čtenáři nabízí představa, že se bude jednat o práci, která bude syntézou řady poznatků, spíše pseudopoznatků, extrahovaných ze značného množství popularizačních publikací. Je sympatické, že se kolegyně nedala zviklat tímto směrem, ale vydala se investigativní cestou nepodléhající zavedeným klišé.

K tvůrčí práci K. Prchlíkovou vybízelo již samo zpřesnění tématu: specifika neverbální komunikace mužů a žen. Nejprve se autorka musela vyrovnat s charakteristikami mužů a žen. Rozdíly obou pohlaví zakládá na jejich biologických, psychologických a kulturních charakteristikách. Dále popisuje verbální komunikaci mužů a žen. Vychází z pragmatolingvistických, psychologických a sociolingvistických prací. Je třeba ocenit, že s odbornou literaturou pracuje erudovaně, poznatky mechanicky nepřejímá, ale podrobuje je objektivní kritice.

Nejrozsáhlejší kapitulu teoretické části práce věnuje K. Prchlíková typologii a významu neverbální komunikace. Tím si vytváří pevnou základnu pro empirický výzkum. Tato kapitola má velmi přehlednou strukturu. Autorka nejprve obecně charakterizuje neverbální komunikaci, hodnotí vztah verbální a neverbální komunikace, následně vymezuje neverbálně vokální prostředky a poté dospívá k ústřednímu tématu, kterým jsou typy neverbálně ne vokálních prostředků. Vychází z relevantní literatury, pokud pracuje s popularizačními tituly, zachovává si od výkladů odstup, komparuje je s odbornými prameny a dospívá k vlastním závěrům. Je třeba ocenit systematickosti práce v této kapitole. Po každém typu neverbálního prostředku se pokouší o jeho usouvztažení s komunikací mužů a žen. Kladně hodnotím, že autorka neopomíjí závislost podoby neverbální komunikace na pohlaví partnera. Uvědomuje si rozdíly v komunikaci, jíž se účastní jen muži, v komunikaci mezi ženami a v komunikaci, do níž vstupují muži i ženy. Všechna svá zjištění formuluje velmi obezřetně, spíše vyjadřuje tendence, než aby se dopouštěla generalizací.

Téměř všechna zjištění, k nimž autorka dospěla kritickou sumarizací poznatků prezentovaných v odborných i popularizačních pramenech, ověřuje v empirické části. I když rozsahem působí tento oddíl ve srovnání s teorií úsporně, díky koncentraci na relevantní neverbální prostředky zaznamenané v autentické komunikaci, má tato část postačující výpovědní hodnotu. Přesvědčivosti výzkum nabývá také zásluhou příloh. Jsou v nich přepisy vybraných autentických dialogů, které jsou opatřeny explicitním popisem neverbálních prostředků a podrobnou analýzou celé komunikační situace. Navíc všechny dialogy jsou zaznamenány na DVD nosiči, jenž je přiložen k práci. Celková kompozice empirické části práce je přehledně strukturovaná. Čtenář se dovídá, na jaké problémy je výzkum zacílen a jakého charakteru je analyzovaný materiál a jaké okolnosti výzkum provázely.

K celé práci mám několik dílčích poznámek.

Vzhledem k tomu, že D. Tannenová publikovala práci v angličtině, nelze jí jednoznačně spojovat s termínem *rodořečí* (s. 13).

Nepovažuji za šťastné abecední řazení neverbálních prostředků. Upřednostnila bych řazení podle významnosti, tak jak bývají uváděny v pracích, z nichž autorka čerpala. Ostatně i empirická analýza potvrzuje oprávněnost takového uspořádání.

I když autorka analyzovala neverbální komunikaci u dospělých osob, byla bych ráda, kdyby vyslovila svůj názor, byť nepodložený odbornými poznatky, zda by k týmž závěrů dospěla, kdyby sledovala děti; jednak mezi sebou navzájem, jednak komunikaci dětí a dospělých, např. haptiku.

Ráda bych znala autorčina názor na vztah vzdělání a gestikulace. Souhlasí se závěrem M. Weingarta ? – s. 25.

V analýze prvního rozhovoru si jeden komunikant podepře rukou bradu. Z textu vyplývá, že základní význam tohoto gesta je únava, zatímco přemýšlení je význam druhotný. Sdílí autorka tento názor?

Několik připomínek bych měla k formulačním nepřesnostem a překlepům (pravopisným chybám). Ty jsou však nečetné, vyznačila jsem je v textu práce, např.: chybějící zvrtné zájmeno *se* na s. 18, pravopis adjektiva *řídící* na s. 19, nejasná formulace týkající se adaptérů na s. 45 a několik dalších.

Myslím, že předložená práce by měla být autorce výzvou k dalšímu výzkumu. Např. její příležitostné doklady propojení neverbální komunikace s frazeologií by si určitě zasloužilo další výzkum.

Vzhledem k výše uvedenému považuji bakalářskou práci K. Prchlíkové za kvalitní a doporučuji ji klasifikovat stupněm **v ý b o r n ě**.

V Praze 18. 6. 2012

PhDr. Jasňa Pacovská, CSc.